

LUTHER, MANŽELSTVO A SEXUALITA

„Viera, nie panenstvo, posielala ľudí do raja“, povedal Lutherov blízky spolupracovník Johannes Bugenhagen. Reformácia zamietla asketický ideál stredovekého kresťanstva a na jeho miesto položila dôraz na usporiadané manželstvo.

13. júna 1525 sa štyridsaťjedenročný Luther oženil. Vyvolal tým nielen ďalšiu kritiku u svojich protivníkov, ale aj nevôľu u niektorých zo svojich prívržencov, ktorí sa obávali škandálu spochybňujúceho etické zásady Reformácie. Melanchton, jeho najvýznamnejší spolupracovník, sa odmietol sobáša zúčastniť. Erazmus neskôr obviňoval Lutherových nasledovníkov, že „hľadajú len majetok a manželku“. Išlo tu o skutočne citlivú otázku vzťahu medzi ideálom kresťanskej zbožnosti a celibátom.

Asketizmus považoval sexuálnu žiadostivosť za nezlučiteľnú so svätosťou. Biblické výzvy k sebazapieraniu pri nasledovaní Krista interpretoval v duchu platonizmu ako pohrdanie fyzickou stránkou ľudskej existencie. Ideálom sa stal celibát. Luther proti tomu dokazoval, že podstatou kresťanskej svätosti nie je asketické odriekanie, ani panenstvo, ale viera v Krista a od neho darovaná spravodlivosť. Celibát preto nemôže byť podmienkou svätosti. Naopak, celibát núti kňazov k vydržiavaniu konkubín a zvädzaniu žien v cirkvi. „Nech zhnúť prekliatie tradície ľudí, ktoré nedosiahli nič iné ako rozmnoženie nebezpečenstiev, hriechov a zla v cirkvi! Medzi kňazom a jeho ženou jestvuje pravé a nerozdeliteľné manželstvo odobrené Božím prikázaním“, napísal v *Babylonskom zajatí cirkvi*. V kázni o manželskom stave r. 1519 povedal: „Ó, aký skutočne vznešený, veľkolepý a požehnaný stav je stav manželský, keď je správne dodržiavaný (*recht gehalten*)! Ó, aký skutočne úbohý, hrozný a nebezpečný je stav manželský, keď nie je správne dodržiavaný!“ Jeho komentár k Listu Korint'anom z r. 1523 hovorí: „Pavol vysoko hodnotil manželský stav a nazval ho Božím darom. ... Tu uvidíme a dokážeme, že manželstvo je najduchovnejší stav zo všetkých, a že niektoré rády ho falošne a nesprávne nazvali ‚svetským stavom‘. Naopak, manželstvo by sa malo nazývať ‚duchovným stavom‘ a mníšske rády ‚svetským stavom‘.“

Luthерово kázanie proti celibátu motivovalo mnohých mníchov a mníšky k opusteniu kláštorov, hoci za útek z kláštora hrozil trest smrti. V skupine dvanástich mníchov, ktorým sa s Lutherovou pomocou r. 1523 podarilo tajne uniknúť z cisterciánskeho kláštora v Nimbschen, bola aj Lutherova budúca manželka Katherine von Bora, ktorá s ďalšími deviatimi našla útočisko vo Wittenbergu. Po spletitých udalostiach spojených s neúspešným hľadaním vhodného ženícha sa s Katarínou oženil sám Luther. Chcel tak urobiť koniec šíriacim sa klebetám, a zároveň dať najavo, že sa napriek ohrozeniu života v čase sedliackej vojny nevzdáva „... a nielen slovom, ale aj činmi dosvedčujem evanjelium“.

Reformácia oddémonizovala sexualitu a do centra ideálu svätosti dala manželskú vernosť. Vyzvala tak kresťanstvo k biblickému hodnoteniu stvorenia: „Boh videl, že všetko, čo urobil, bolo veľmi dobré“.